

BASQUE CENTRE
FOR CLIMATE CHANGE
Klima Aldaketa Ikergai

**BC3N SEXU-JAZARPENA, GENERO-JAZARPENA ETA
GENERO IDENTITATEAGATIKO EDO SEXU
ORIENTAZIOAGATIKO JAZARPENA PREBENITZEKO ETA
HAIEN AURKA JARDUTEKO PROTOKOLOA.**

Abendua, 2020

BASQUE CENTRE
FOR CLIMATE CHANGE
Klima Aldaketa Ikergai

Edukia

1. Printzipioen deklarazioa.....	1
2. Irismena eta aplikazio-eremuak.....	1
3. Zeri deritzogu jazarpen-jokabidea.....	2
4. Nork eman dezake jazarpen-jokabide baten berri.....	4
5. Zer egin dezaket jazarpena jasaten ari banaiz eta ez badakit protokoloa aktibatu nahi dudan ala ez.....	5
6. Nori esan diezaioket jazarpena jasaten ari naizela edo badakidala kasu bat gertatzen ari dela	6
7. Zer gertatzen da jazarpen-jokabide baten berri ematen denean.....	6
8. Zein kautela-neurri aplikatu ahal izango dira prozeduran zehar.....	8
9. Zeintzuk dira jazarpen-kasu baten aurrean aplikatu ahal izango diren zigorrak.....	9

1. Printzipioen deklarazioa

Jazarpena – Sexu-jazarpena, genero jazarpena, genero-identitateagatiko jazarpena edo sexu-orientazioagatiko jazarpena (protokolo honen 3. puntuari zehaztua) – Giza eskubideen urraketa larria da, eta ezin da onartu.

BC3k, bere lanaren garapenean berdintasunaren eta pertsonen ongizatearen alde egindako apustuan, partaidetza-prozesu bat egin du, langileekin, Berdintasun Taldearekin eta Zuzendaritza Zientifiko eta Gerentziarekin egindako lan-saioen bidez. Saio horietan, protokolo hau osatzen duten elementuak adostu dira, bai eta -orientabide gisa - Inoiz ez modu sakonean - jazarpenaren adibide gisa jasotzen diren jokabideak ere. Partaidetza-prozesu hori, sortutako dokumentuaz gain, sexu-jazarpenaren, genero-jazarpenaren edo genero-identitatearen edo sexu-orientazioaren ondoriozko jazarpenaren inguruko sentsibilizazio-, kontzientziazio- eta prebentzio-elementu bat da, BC3ren antolaketa-kultura segurtasunaren, duintasunaren eta berdintasunaren printzipioetan eta erakundea osatzen duten pertsona guztien aniztasunaren eta dibertsitatearen balioan finkatuta dadin sustatzeko sortu da.

Protokolo honen bidez, prozedura bat aurkezten da, alde batetik, jazarpena jasan duten pertsonak babesteko; bestetik, jazarpenari aurre egiteko pertsona horiek abian jartzen dituzten erantzunak eta estrategiak indartzeko laguntza emateko; eta, batez ere, jokabide mota horiek prebenitzeko. Era berean, jazarpena egiteaz akusatutako pertsonentzako bidezko tratua eta entzunaldi inpartzialaren bermea da, bai eta prozesu konfidentzialak garatzeko konpromisoa ere.

2. Irismena eta aplikazio-eremuak

Protokolo hau BC3rekin lan-harremana duten pertsona guztiei aplikatuko zaie, haien kontratu-egoera edozein dela ere, eta honako eremu hauetan gerta daitezkeen jazarpenen gainean:

- Lantokian eta lan-denboran, bai eta BC3tik edo BC3ra egindako joan-etorrietan ere.
- Misioan gertatutako jazarpenak, hau da, Zentroak agindutako jarduera bat egiteko ohikoa ez den leku batera bidaiatzean gertatutakoak.
- BC3k agindutako zereginetan edo Zentroak behar bezala funtziona dezan berez egindakoetan, nahiz eta ohikoa ez izan, lanbide-kategoriakoak ez izan edo ohikoa ez den ordutegi batean eginak izan, betiere harreman instituzional baten esparruan – baldin eta zeregin horiei lotutako gastuak BC3k finantzatzen baditu –. Adibidez, ikertzaile bat zentroan mintegi bat ematera gonbidatzen denean eta ondoren afaltzera laguntzen zaionean.
- BC3k hornitutako komunikazio-teknologiaren bidez egindako jazarpenak (adibidez, helbide elektronikoa, WhatsApp, lantaldea, LinkedIn, Facebook, Twitter).

3. Zeri deritzogu jazarpen-jokabidea

Jazarpena da jazarpena jasaten duen pertsonarentzat etsaitasunezko, beldurrezko edo umiliaziozko giroa sortzen duen ekintza oro. Ez da beharrezkoa erasotzen duen pertsonak asmo hori izatea, bere egintzen ondorioa hori den bitartean. Garrantzitsua da azpimarratzea gure legeriak ez duela eskatzen ez jazarpen-jokabideak errepikatzea, ez biktima espresuki errefusatzeko, haren ekintzetatik ondorioztatzen bada ez duela jokabide hori nahi.

Funtsezkoa iruditzen zaigu jazarpena diren jokabideak eta jazarpena ez direnak bereiztea, eta, horretarako, ezinbestekoa da zer testuingurutan gertatzen diren aztertzea, definizio horren zati handi batek testuinguruarekin baitu zerikusia, hain zuzen ere. Hainbat ezaugarri bereizten dute jazarpena eta txantxak, koketeoa edo flirteoa modu osasungarrian gerta daitezkeen harremanak:

JOKABIDE OSASUNTSUAK	JAZARPENA DIREN JOKABIDEAK
Elkarrekikoa da, alderdi guztiek borondatez parte hartzen dute jokabidean.	Alde bakarrekoa da. Nahi gabea, zentzugabea eta iraingarria da.
Autoestimua handitzen du eta konfiantza ematen du.	Autoestimua eta autokonfiantza ahultzen ditu.
Bi aldeek nahi dute.	Alde batek bakarrik nahi du.
Jendea ondo sentiarazten du.	Umiliagarria eta iraingarria da.
Dibertigarria da.	Gogaikarria da.
Egunak pozten zaitu.	Lan-giroa kutsatzen du.
Muga pertsonalak errespetatzen ditu.	Ez ditu muga pertsonalak errespetatzen.

Protokolo honek, zehazki, honako hauetan oinarritutako jazarpen-jokabideak arautzen ditu:

1. **Genero-jazarpena:** emakume eta gizon nola izan adierazten duten genero tradizionalak indartzea helburu duten jokabideak, genero-arau horiek zalantzan jartzea eta eredu berriak erabiltzea zigortuz. Jazarpen mota honen adibide bat litzateke tradizioz beste sexuak bere gain hartu izan dituen zereginak hartzen dituzten pertsonak barregarri uztea, hala nola bikotekideak, emakumea, lanaldi osoa duen bitartean seme-alabak zaintzeko lanaldi-murrizketa hartzen duen gizona barregarri uztea, edo proiektu garrantzitsu baten ondorioz bikotekideak, gizona, bere seme-alabak zaintzen dituen bitartean lan-karga handitzen duen eta bidaiatu behar duen emakume bat ama txar gisa baloratzea.
2. **Sexu-jazarpena:** sexu-izaerako ekintzen multzoa. Jazarpen horren adibide bat genitalak erakustea litzateke.
3. **Genero-identitateagatiko edo sexu-orientazioagatiko jazarpena:** jaiotzean esleitu zitzaie generoarekin bat ez datorren generoa duten eta/edo genero eta/edo sexu bereko pertsonenganako erakarpena (emozionala, erromantikoa edo sexuala) sentitzen duten pertsonen aurka egiten da. Erasotzen duenak normaltasunaren urraketatzat jotzen duena zigortzeko asmoa du. Honen adibide dira pertsona baten sexu-orientazioari buruzko zurrumurruak eta horri buruzko txistek.

Gerta daitezkeen jazarpen-jokabide guztiak aurreikusteko zailtasunean oinarrituta, ezinezkoa izateaz gain, ez da gomendagarria jazarpen-jokabideen zerrenda zehatzak egitea; izan ere, jazarpen-modu partikular bat oharkabean pasa liteke, edo zigorrik gabe gera liteke horietan jasota ez balego.

Horrela, hurrengo taulan zerrendatzen diren jokabideak - eta BC3n gauzatutako prozesu parte-hartzailean landu direnak- orientagarriak izan nahi dute, baina jazarpentzat hartu ahal izango dira, zerrendatuta ez egon arren, protokoloa kudeatuko duen zerbitzu espezializatuak halakotzat jotzen dituenak eta Zuzendaritza Zientifikoak eta Gerentziak onartzen dituztenak, azken hauek izango dutelako hartu beharreko neurriak edo zigorrak erabakitzeko erantzukizuna:

JOKABIDE MOTA	ADIBIDEAK
BISUALA	<ul style="list-style-type: none"> - Lizunki begiratzea. - Behin eta berriz begiratu bularrei, genitalei edo ipurmasailei. - Eduki sexualeko irudiak erakustea. - Keinu lizunak egitea. - Genitalak erakustea. - Espiatzea. - Tradizioz beste sexuak bere gain hartu dituen zereginak hartzen dituzten pertsonak barregarri uztea.
HITZEZKOA	<ul style="list-style-type: none"> - Zitak behin eta berriz eskatzea. - Bizitza pertsonalari edo sexualari buruz galdetzea, ondoeza sortuz. - Komentario lizunak egitea. - Txiste edo komentario sexualak egitea. - Txistu egitea. - Pertsona baten itxura fisikoari buruzko komentario edo iradokizun sexualak egitea. - Intsinuazio sexualak egitea. - Beste pertsona bati buruzko zurrumurruak edo sexu-zurrumurruak zabaltzea. - Helburu sexualarekin norbaiti presioa egitea, ezetz esan dizunean. - Ezizen "maitagarriak" erabiltzea. - Piropo iraingarriak jaurtitzea. - Generoari, orientazioari edo, oro har, sexu-identitateari buruzko komentario gutxiesgarriak egitea. - Telefono-dei desagokiak eta ez desiratuak egitea. - Generoan, genero-identitatean edo sexu-orientazioan oinarrituta aurkako bereizketak eragiten edo iradokitzen dituzten komentarioak egitea. - Orrazkera edo janzkera bezalako gaiei buruzko eguneroko iesamesak egitea, behin eta berriz egiten direnean edo komentarioari bigarren asmo bat eman diezaioketen beste jokabide batzuekin batera egiten direnean.

	<ul style="list-style-type: none"> - Genero-sentikortasun eza edo portaera prepotenteak izatea. - Pertsona baten gaitasun intelektualari edo trebetasun mugatuei buruzko txantxak egitea, bere generoan, genero-identitatean edo sexu-orientazioan oinarrituta.
IDATZIA	<ul style="list-style-type: none"> - Nahi ez diren poemak edo maitasun-oharrak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne. - Edozein pornografia bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne. - Ohar iradokitzailleak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne.
UKIPENEZKOA	<ul style="list-style-type: none"> - Espazio pertsonala urratzea. - Egintza jasotzen duen pertsonak desegokitzen jo dezakeen edozein gorputz-atari zapladatxoak ematea. - Egintza jasotzen duen pertsonak desegokitzen jo dezakeen edozein gorputz-atala heltzea. - Egintza jasotzen duen pertsonak desegokitzen jo dezakeen edozein gorputz-atala atximurka egitea. - Egintza jasotzen duen pertsonak desegokitzen jo dezakeen edozein gorputz-atala laztandu. - Egintza jasotzen duen pertsonak desegokitzen jo dezakeen edozein gorputz-atala musu ematea. - Pertsona baten mugimendua zailtzea, bere gorputzarekin kontaktu fisikoa bilatuz.
POTEREZKOA	<ul style="list-style-type: none"> - Posizio hierarkiko formala edo informala erabiltzea hitzorduak edo sexu-harremanak eskatzeko.
MEHATXUZKOA	<ul style="list-style-type: none"> - Quid pro quo - Lana galtzeko mehatxua egitea, egintza zehatzen bat ez bada onartzen. - Onurei, kontaktuei edo proiektuetarako sarbidea blokeatzea edo azkartzea.
INDARREZKOA	<ul style="list-style-type: none"> - Bortxaketa. - Eraso fisikoa. - Beste pertsona bat edozein modutan menderatzeko nagusitasun fisikoa (altuera, gorputzera, etab.) erabiltzea.

4. Nork eman dezake jazarpen-jokabide baten berri

1. **Jazarpena jasaten duena.** Jazarpen hori pertsona jakin batek edo batzuek egin dezakete (pertsonek arteko jazarpena), bai eta inguruneak ere (ingurumen-jazarpena).
2. **Jazarpen kasu bat gertatzen ari dela dakien edonor.** Garrantzitsua da BC3ko edozein langilek berdintasunezko lan-giroa sortzeko konpromisoa hartzea; horregatik, zeharkako

salaketa sustatzen da. Kasu horretan, zerbitzu espezializatua jazarpena jasan duen pertsonarekin harremanetan jarriko da, eta egoera horren berri eman dela jakinaraziko dio.

Elkarrizketa horretan, eskura dauden aukerak baloratuko dira eta, jazarpena jasan duen pertsonak onartzen badu, prozedurarekin jarraituko da.

Jazarpena jasan duen pertsonak prozesuarekin jarraitu nahi ez badu, bere burua jazarritzat jotzen ez duelako edo prozesuak ekar diezazkiokeen ondorioen beldur delako, bere nahiak kontuan hartuko dira, baina elkarrizketan izan ditzakeen kezkak, zalantzak edo beldurrak landuko dira.

Zerbitzu espezializatuak baloratzen badu BC3k esku hartu behar duela etorkizuneko egoerak prebenitzeko, une horretan jazarpena jasaten ari den pertsona beraren aurka edo beste baten aurka, prozedurak aurrera egin ahal izango du, haren baimenik gabe ere, nahiz eta, kasu horretan, prozesuan parte hartzeari uko egiten diola argi eta garbi adierazi txostenean.

5. Zer egin dezaket jazarpena jasaten ari banaiz eta ez badakit protokoloa aktibatu nahi dudana ala ez

Batzuetan, jazarpena jasaten ari garen arren, zaila da beste pertsona batzuek esku hartzea eskatzen duen prozesu bati aurre egitea. Jazarpena jasaten ari zarela ofizialki jakinaraztea aukera bat da beti, baina beharrezkoa ez bada ere eta protokoloa aktibatzea erabakiz gero zure gertakarien kontakizuna sinesgarriagoa edo sinesgarriagoa izan dadin eragingo ez badu ere, badira egin ditzakezun zenbait gauza hori egin nahi duzun edo ez erabakitzen duzun bitartean. Gogoratu: ez da beharrezkoa erasotzen zaituen pertsonaren jokabideak espresuki errefusatzea, jazarpentzat har daitezten. Gauza hauetako bat ere ez da beharrezkoa protokoloa aktibatzeko:

1. Gai sentitzen bazara eta uste baduzu segurua dela eta ez duela arazoa okerragotuko, erasotzen dizun pertsonari hori egiteari uzteko eska diezaiokezu, argi utziz ez dela ongi etorria. Idatziz egiten baduzu, gorde kopia bat.
2. BC3ko beste pertsona batzuekin, gertatzen ari zaizunari buruz hitz egiten saia zaitezke, agian ez zara jazarpena sufritzen ari den pertsona bakarra, eta bat eginik aurre egin diezaiokezue.
3. Gender Focal Point-arengana joan eta prozesuari buruzko informazioa eskatu. Kontsulta hori konfidentziala izango da, eta ez du protokoloa aktibatuko zuk nahi ez baduzu. Araututako jokabideei, jarraitu beharreko urratsei eta prozesuaren ondorioei buruz jasotzen duzun informazioarekin, erabakiko duzu prozedura hasi nahi duzun ala ez. Gender Focal Point-ak egoera BC3ko gainerako langileentzat arriskutsua dela balioesten duenean soilik jardun ahal izango du, prebentzioz, zure baimenik gabe.
4. Gertatutakoaren erregistro bat gorde ezazu: baliteke aurreko puntuetan agertzen dena saiatu ez izana ala saiatu izana baina jazarpena gertatzen jarraitzea, eta oraindik ez jakitea parte emango duzun. Nork jazarri zintuen, zer gertatu zen, noiz gertatu zen, edo horren lekukorik

dagoen edo ez idatziz jasotzeak gauzak erraztuko dizkizu prozesua hastea erabakitzen baduzu.

Gogoratu: protokoloa edozein unetan aktiba dezakezu, ez du zertan eraso bat gertatu eta berehala izan behar.

6. Nori esan diezaioket jazarpena jasaten ari naizela edo badakidala kasu bat gertatzen ari dela

Jazarpena jasaten ari bazara, bizitzen ari zaren eta ondoeza sortzen ari zaizun egoera bat jazarpena izan daitekeela uste baduzu, izen zehatzik jartzen ez badakizu ere, edo protokolo honetan deskribatutako eremuetan jazarpen-egoera bat gertatzen ari dela badakizu, bi aukera dituzu:

1. BC3ko Gender Focal Point-arekin harremanetan jarri eta protokoloa aktibatzeko eskatu. Hori 1. eranskinean zehaztutako harremanetarako bideen bidez egin dezakezu.
2. Protokoloa kudeatzeaz arduratzen den zerbitzuarekin harremanetan jarri, prozesua aktibatu ahal izateko. Hori 1. eranskinean zehaztutako harremanetarako bideen bidez egin dezakezu.

7. Zer gertatzen da jazarpen-jokabide baten berri ematen denean

BC3n protokoloa kudeatzeko zerbitzua esternalizatuta dago, gai honetan espezializatutako langileek egin dezaten. Zerbitzu honen zeregina da kasua aurkezten duenarekin eta ikerketa-prozesua osatuko dutenekin hasierako elkarrizketak egitea – Bai inplikaturako alderdiekin, bai horri buruzko informazioa izan dezaketen pertsonekin, behar izanez gero –, eta kasu bakoitzean hartu beharreko neurrien proposamen bat idaztea. Neurrien proposamen hori Zuzendaritza Zientifikoari eta Gerentziari helaraziko zaie, eta azken horiek erabakiko dute zein neurri edo zehapen hartu.

Zerbitzu horretarako sarbidea, aurreko puntuan adierazten den bezala, zuzenean edo Gender Focal Point-aren bidez egin daiteke.

Zerbitzu espezializatuak kasuari buruzko informazioa jasotzen duenean, ahoz edo idatziz, haren berri ematen duen pertsonarekin harremanetan jarriko da, eta elkarrizketa bat finkatuko da gehienez ere 3 laneguneko epean. Elkarrizketa horretan, zerbitzuko langileek gertaeren hasierako kontakizuna idatziz jasoko dute, eta egiaztatuko dute generoarekin lotutako egoera dela, sexu-konnotazioak dituela edo genero-identitatearekin edo sexu-orientazioarekin zerikusia duela, momentuz, jazarpen-egoera den ala ez zehaztu gabe. Kontakizun horretan, jazarritako pertsonaren, jazarpenaren berri ematen duen pertsonaren – pertsona ezberdina bada – eta jazarlearen identifikazioa jaso beharko da, ingurumen-jazarpena denean izan ezik. Jazarpenaren gertaerak, gorabeherak eta balizko lekukoak ahalik eta zehatzen deskribatu beharko dira. Parte hartzen duen pertsonak sinatu beharko du gertaeren kontakizuna.

Parte ematen duen pertsona ez bada jazarpena jasaten ari den pertsona berdina, zerbitzu espezializatuak pertsona horri deituko dio gertaeren bertsioa eman dezan eta prozedura hasi nahi duen adieraz dezan. Nahi izanez gero, gertutakoaren kontakizuna sinatu beharko du. Egin nahi ez badu, prozesua gelditu egingo da, baina orain arte jasotakoa protokolo honen erregistroetan jasoko da. Talde espezializatuak uste badu egoera horrek ez diola soilik jazarritako pertsonari eragiten, baizik eta arriskutsua izan daitekeela gainerako langileentzat, kasuari buruzko prebentzio-neurriak proposatu ahal izango ditu.

Jakinarazi den egoera protokolo honetan araututakoarekin bat datorrela egiaztatu ondoren, jazarpenaren biktima den pertsonari prozesua jarraitzeko dituen 3 ibilbide edo aukerak zeintzuk diren azalduko zaio:

1. **Ingurumen-jazarpenagatiko prozedura:** jazarpena pertsona batetik bestera zuzenean gertatzen ez denean, langileentzako oro har giro etsaikorra, beldurgarria edo umiliagarria sortzen duten jokabideak direnean baizik (adibidez, txiste matxistak "nola iristen dira emakumeak zuzendaritza-postuetara? Behetik eta belauniko", komentario diskriminatzaileak: "Emakume bat hobeto prestatuta dago ekitaldi hau antolatzeko, gizonak ezin dituzuelako bi gauza baino gehiago batera egin"). Kasu horretan, zerbitzu espezializatuak sentsibilizazio-eta/edo kontzientziazio-neurriak proposatu ahal izango ditu, eta zentroko langile guztiei zuzenduta egongo dira. Prozesu horrek 7 egun naturaleko iraupena izango du gehienez, eta 3 egun luzatu ahal izango da salbuespenezko kasuetan.
2. **Prozedura informala edo kexa:** jazarpena kexaren xede den pertsonarekin negoziatuz edo bitartekaritza eginez konpon daitekeela uste denean. Prozedura formal baina azkarragoa da, eta bere helburua egoera kanal ofizialetatik kanpo konpontzea da.

Prozesu horrek 7 egun naturaleko iraupena izango du gehienez, eta 3 egun luzatu ahal izango da salbuespenezko kasuetan. Prozedura horretan, zerbitzu espezializatuak modu konfidentzian elkarrizketatuko da biktimarekin eta kexaren xede den pertsonarekin – kexa aurkeztu duen pertsona bertan egon ahal izango da, hala erabakitzen badu, eta akusatua nahi dituen azalpenak eman ahal izango ditu –, gertaeren historia egiteko eta bi aldeek iritziak egiaztatzeko, bai eta aurkeztu nahi dituzten konponbide-proposamenak jasotzeko ere. Akusatuari jakinaraziko zaio zer ondorio izan ditzakeen prozesu formal bat hasiz gero, eta aldeekin jazarlearen jokabidea aldaketa adostuko da, jazarpen-egoera desagerrarazteko. Erabaki horren berri emango zaie Zuzendaritza Zientifikoari eta Gerentziari.

Alderdiaren bat zerbitzuak proposatutako neurriekin ados ez badago, eta/edo jokabideak berriz gertatzen badira, prozedura formal bat irekitzeko eskatu ahal izango da.

3. **Prozedura formal edo salaketa:** kasuaren larritasunak bitartekaritza/negoiazioa ahalbidetzen ez duenean, edo prozedura informal batean inplikaturako alderdietako bat haren ebazpenarekin pozik ez dagoenean eta ikerketa-prozesu formal bat irekitzeko eskatzen duenean.

BC3aren barruan prozedura formal hori abiarazteak ez du eragozten jazarpena jasan duen pertsonak Lan Ikuskaritzara, Gizarte Segurantzara edo bide judizialera, paraleloan eta

prozeduraren edozein unetan jotzea, baina haietara joz gero, barne-prozedura eten egin beharko litzateke, haien ebazpena jaso arte.

Prozesu honek 10 egun naturaleko iraupena izango du gehienez, eta 3 egun luzatu ahal izango da salbuespeneko kasuetan. Denbora horretan, zerbitzu espezializatua modu konfidentzian elkarrizketatuko da jazarpena jasan duen pertsonarekin, eta, beharrezkotzat joz gero, Zuzendaritza Zientifikoari eta Gerentziari salaketa jarri duen pertsonaren ongizatea bermatzeko kautelazko neurrien proposamena egingo dio. Ondoren, salatutako pertsonarekin elkarrizketatzen da, gertaeren bertsioa ezagutzeko. Zerbitzuak nahi beste pertsona deitu ahal izango ditu lekuko gisa, eta BC3an sartu ahal izango da instalazioak ebaluatzeko, beharrezkoa izanez gero. Prozesua egin ondoren, diziplina-neurrien proposamena egingo du, eta Zuzendaritza Zientifikoari eta Gerentziari helaraziko die, eta hauek erabakia, gehienez ere, 10 eguneko epean hartuko dute.

Kasua aurkezten duen pertsonak eta akusatuak konfiantzazko pertsona bat izan dezakete lagun prozesu osoan zehar. Pertsona horiek ez dute elkarrizketetan parte hartuko eta ez dute testigantzarik emango; haien lana laguntza eta babes emozionala ematea izango da.

Zerbitzu espezializatuak kontuan hartuko du, ibilbide bat edo bestea aukeratzekoan, kasua aurkezten duen pertsonaren eskaera esplizitua, baina beste erabaki bat hartu ahal izango du balorazioa harekin bat ez badator. Hau da, aurkezten ari den gertaera parte ematen duen pertsonak adierazitako larritasun-maila baino handiagoa duela ikusten bada, eskatutakoaz bestelako prozedura bat aukeratu ahal izango du; eta alderantziz.

BC3k une oro bermatuko du gertaera baten parte diren pertsonen eta lekuko gisa jarduten dutenek ezin dutela errepresaliarik jasango, eta, salaketaren errealitatea egiaztatzen ez bada, akusatuaren errehabilitazioa ziurtatu beharko du. Akusatzaileak edo lekuko gisa diharduen norbaitek kexa eta/edo salaketa jaso duen pertsonaren aurka fede txarrez jokatu duela frogatzen bada, diziplina-neurri egokiak hartuko dira salaketa jarri duenaren aurka.

Hiru hilean behin, artatutako kasuei buruzko **datu estatistiko**en txosten bat emango zaio Berdintasun Batzordeari, protokoloaren eboluzioa baloratu ahal izateko. Txosten horiek konfidentzialak eta anonimoak izango dira, eta ez dute datu pertsonalik emango, ez jazarritako pertsonari buruz, ez ustezko jazarleari buruz, eta aipatutako bermatzeko bakarrik erabiliko dira.

8. Zein kautela-neurri aplikatu ahal izango dira prozeduran zehar

Jazarpena egon delaren aztarna nahikorik badago, kautelazko neurriak hartu ahal izango dira. Horiek baldintzen arabera izango dira, eta hauen komenigarritasuna eta aukera baloratu beharko da:

- Jazarpena jaso duen pertsoina erasotzailearengandik banatzea: lanpostua eta/edo lanaldia aldatu ahal izango da, ahal izanez gero erasotzailearena, eta ezinezkoa bada bakarrik, jazarpena jaso duen pertsonarena. Kautelazko neurri hori proposatu ahal izango du bai zerbitzu espezializatuak, bai inplikaturako alderdietako edozeinek.

- Jazarpen-egoera ez dela errepikatzen egiaztatzeko segimendu- eta kontrol-jarraibideak ezartzea.
- Jazarpena jasan duen pertsonari behar duen laguntza mediko eta psikologikoa eskaintzea.
- BC3k salaketaren segimendua egiteko konpromisoa hartzen du eta prebentzio-neurriak hartuko ditu antzeko egoerak errepika ez daitezzen.

9. Zeintzuk dira jazarpen-kasu baten aurrean aplikatu ahal izango diren zigorrak

Protokolo honetan araututako jokabideak espektr¹ batean sailkatuko dira, 6 kategorien arabera, eta horietako adibide batzuk aurkezten dira, baina existitzen diren forma guztiak ez dituzte hartzen. Kontuan izan behar da, halaber, testuinguruaren eta zerbitzu espezializatuak egiten duen analisiaren arabera, atal honetako maila batean kokatutako jokabide bat beste batera alda daitekeela, eta, beraz, ez da graduazio aldaezin bat:

1. **Orokorrean iraingarriak ez diren jokabideak:** adibidez, orrazkera edo janzkera bezalako gaiei buruzko eguneroko komentarioak: "Zure ile-mozketa berria gustatzen zait" edo "ederki ematen dizu kolore hori". Normalean ez dira komentario iraingarritzat hartuko, nahiz eta horrekin batera datozen inguruabarrek iraingarriak izatea eragin dezaketen; esate baterako, hitzezkoak ez diren adierazpenak, hala nola komentarioekin batera egiten diren keinu lizunak edo barreak, edo komentarioak maiz eta naturala ez den errepikapen batek, beste kategoria bati egokitzea eragin dezake.
2. **Jokabide deserosoak/moderatuki iraingarriak:** adibidez, generoagatiko bereizketa negatiboak dakartzaten edo iradokitzen dituzten komentarioak eta ekintzak: "Jada ezin dugu askatasunez hitz egin emakumeak gertu daudenean", "Gizonak soilik sexuan pentsatzen duzue", "Ez da benetako gizona, ez daki txantxa bati eusten", etab.; edo nahi ez diren poemak edo maitasun-oharrak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne.
3. **Jokabide iraingarriak:** adibidez, genero-sentikortasun eza edo jarrera prepotenteak; jokabide paternalistak, mespretxuzkoak edo baztertzailak; familia emakumeen jardun profesionalerako elementu distraigarria dela iradokitzea; deserosotasunari gas-argia egitea "imajinatzen ari zara", "gehiegikeriak egiten ari zara"; tradizionalki beste sexuak bere gain hartu dituen zereginak hartzen dituzten pertsonak barregarri uztea; ezizen "maitagarriak" erabiltzea; komentario lizunak egitea; egokiak ez diren eta nahi ez diren telefono-deiak egitea; generoagatik, genero-identitateagatik edo sexu-orientazioagatik aurkako bereizketak eragiten edo iradokitzen dituzten ikomentarioak egitea; zurrumurrak edo itaunketak

¹ "The Spectrum of Sexual Misconduct at Work (SSMW)" Kathleen Kelley Reardon (2018) etik moldatua.

zabaltzea; sexu-txistek edo -komentarioak egitea; edo sexu-zentzu bikoitza duten komentarioak egitea.

4. **Jokabide oso iraingarriak:** adibidez, nahita iraintzen duten jokabide edo esamesak: irainak egiteko erabiltzen diren ezaugarri fisikoei buruzko komentarioak; pertsona baten gaitasun intelektualari edo trebetasun mugatuei buruzko txantxak, bere generoan oinarrituta; bitzta pertsonalari edo sexualari buruzko galderak egitea, ondoeza sortuz; iraingarriak diren piropoak botatzea; beste pertsona bati buruzko zurrumuru edo irain sexualak zabaltzea; pertsona baten itxura fisikoari buruzko komentarioak edo iradokizun sexualak; edo ohar iradokitzaileak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne.
5. **Ageriko jokabide okerra:** adibidez, jokabide baldarrak edo fisikoki inbaditzaileak: pertsona bati goitik behera begiratzea sexualki iradokitzailea den modu batean; pertsona bati heltzea, atximurka egitea, zapladatxoak ematea edo laztantzea hauek ongi etorriak izan gabe; norbait musukatzea, hurak nahi izan gabe edo espero izan gabe (agur estandar batetik harago); harreman pertsonal edo intimo batean norbaitek duen interesik eza alde batera uztea eta behin eta berriz harreman hori eskatzea; emakume batek bere generoa bere karreran aurrera egiteko erabiltzen duela iradokitzea; edozein pornografia bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne; lizunkeriaz begiratzea; bularrak, genitalak edo ipurmasailak behin eta berriz begiratzea; eduki sexualeko irudiak erakustea; espiatzea; zitak behin eta berriz eskatzea; keinu lizunak egitea; edo espazio pertsonala urratzea.
6. **Jokabide oker nabarmena:** adibidez, hertsadura, sexu-abusua edo erasoak dakartzaten jokabideak: norbaiten aurka modu iradokitzailean igurztea edo estutzea; karrera profesionalean kalteak izateko mehatxu esplizitua edo inplizitua, sexu-harremanik ez badago edo sexu-jokabideetan parte hartzen ez bada; bortxaketa; sexu-harremanen truke onurak, harremanak edo proiektuak blokeatzeko edo eskuratzeko aukera bizkortzea; quid pro quo; beste pertsona bat edozein modutan menderatzeko nagusitasun fisikoa (altuera, gorpuzkera, etab.) erabiltzea; genitalak erakustea; edo posizio hierarkiko formala edo informala erabiltzea zitak edo harremanak eskatzeko.

BC3, hitzarmenik ezean, eta Langileen Estatutuaren Legearen testuategina onartzen duen urriaren 23ko 2/2015 LEGEGINTZAKO ERREGE DEKRETUAREN 45., 54. eta 58. artikulua aplikatuz, honako hau ezartzen du:

1. 1. eta 2. mailetako jokabideei honako zigorrak ezarri ahal izango zaizkie:
 - Hitzeko zentzarazpena.
 - Idatziko zentzarazpena.
 - Enplegua eta soldata kentzea, gehienez 2 egunez.
2. 3. eta 4. mailetako jokabideei honako zigorrak ezarri ahal izango zaizkie:
 - Zentzarazpen idatzia eta ohartarazpena.
 - Enplegua eta soldata etetea 3 egunetik 15 egunera bitartean.

3. 5. mailako jokabideei honako zigor hauek ezarri ahal izango zaizkie:

- Enplegua eta soldata etetea 16 egunetik 60 egunera bitartean.
- Mailaz igotzeko aldi baterako gaitasungabetzea, 3 urtera arte.
- Diziplinazko kaleratzea.

4. 6. mailako jokabideei honako zigor hauek ezarri ahal izango zaizkie:

- Diziplinazko kaleratzea.

Gainera, zigor-neurriak daude salaketa faltsu baten aurrean. Halakotzat hartuko da, akusatutako pertsonari kalte egiteko asmoz, faltsua dela jakinda eta/edo egia manipulatuta aurkezten den akusazio oro. Salaketa bat faltsutzat hartzeko, lehenik eta behin, frogatu beharko da salatutako egitatea ez zela gertatu, eta, bigarrenik, egitate hori fede txarrez aurkeztu dela, beste pertsonaren interesei kalte egiteko asmoz. Halaber, pertsona jakin eta identifikatu baten aurka aurkeztua izan beharko du, hau da, haren izen-abizenak aipatuz eta protokolo honetan jasotako bideei jarraituz.

Salaketa faltsuei honako zehapen hauek ezarri ahal izango zaizkie:

- Enplegua eta soldata etetea 16 egunetik 60 egunera bitartean.
- Diziplinazko kaleratzea, errepikakorrak badira.

Taula orientagarri honek jazarpen-jokabide bakoitzari aplika dakizkiokeen zigorrak zeintzuk izan litezkeen adierazten du, baina, lehen adierazi den bezala, zigorrak aldatu egin daitezke jokabidea gertatzen den testuinguruaren eta zerbitzu espezializatuak eta Zuzendaritza Zientifikoak eta Gerentziak gertaerei buruz egiten duten balorazioaren arabera.

GRADUAZIOA	ADIBIDEAK	ZIGORRAK
<p>Orokorrean iraingarriak ez diren jokabideak Orrazkera edo janzkera bezalako gaiiei buruzko eguneroko komentarioak: "Zure ile-mozketa berria gustatzen zait" edo "ederki ematen dizu kolore hori". Normalean ez dira komentario iraingarritzat hartuko, nahiz eta horrekin batera datozen inguruabarrek iraingarriak izatea eragin dezaketen</p>	<p>Eguneroko komentarioak, hauekin batera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hitzezkoak ez diren adierazpenak, hala nola esamesekin batera egiten diren keinu lizunak edo barreak. - maiz eta naturala ez den errepikapen bat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hitzezko zentzarazpena. - Idatzizko zentzarazpena. - Enplegua eta soldata kentzea, gehienez 2 egunez.
<p>Jokabide deserosoak/moderatuki iraingarriak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - generoagatiko bereizketa negatiboak dakartzaten edo iradokitzen dituzten komentarioak eta ekintzak: "Jada ezin dugu askatasunez hitz egin emakumeak gertu daudenean", "Gizonak soilik sexuan pentsatzen duzue", "Ez da benetako gizona, ez daki txantxa bati eusten", etab.; - nahi ez diren poemak edo maitasun-oharrak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne. 	
<p>Jokabide iraingarriak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - genero-sentikortasun eza edo jarrera prepotenteak; - jokabide paternalistak, mespretxuzkoak edo baztertzailak; - familia emakumeen jardun profesionalerako elementu distraigarria dela iradokitzea; - deserosotasunari gas-argia egitea "imajinatzen ari zara", "gehiegikeriak egiten ari zara"; - tradizionalki beste sexuak bere gain hartu dituen zereginak hartzen dituzten pertsonak barregarri uztea; - ezizen "maitagarriak" erabiltzea; - Komentario lizunak egitea; - egokiak ez diren eta nahi ez diren telefono-deiak egitea; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zentzarazpen idatzia eta ohartarazpena. - Enplegua eta soldata etetea 3 egunetik 15 egunera bitartean.

	<ul style="list-style-type: none"> - generoagatik, genero-identitateagatik edo sexu-orientazioagatik aurkako bereizketak eragiten edo iradokitzen dituzten komentarioak egitea; - zurrumurrak edo itaunketak zabaltzea; sexu-txistek edo -komentarioak egitea; - edo sexu-zentzu bikoitza duten komentarioak egitea. 	
<p>Jokabide oso iraingarriak</p>	<p>Nahita iraintzen duten jokabide edo komentarioak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - irainak egiteko erabiltzen diren ezaugarri fisikoei buruzko komentarioak; - pertsona baten gaitasun intelektualari edo trebetasun mugatuari buruzko txantxak, bere generoan oinarrituta; - bizitza pertsonalari edo sexualari buruzko galderak egitea, ondoeza sortuz; - iraingarriak diren piropoak botatzea; - beste pertsona bati buruzko zurrumurru edo irain sexualak zabaltzea; - pertsona baten itxura fisikoari buruzko komentarioak edo iradokizun sexualak; - ohar iradokitzailak bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne. 	
<p>Ageriko jokabide okerra</p>	<p>Jokabide baldarrak edo fisikoki inbaditzaileak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pertsona bati goitik behera begiratzea sexualki iradokitzailea den modu batean; - pertsona bati heltzea, atximurka egitea, zapladatxoak ematea edo laztantzea hauek ongi etorriak izan gabe; - norbait musukatzea, hurak nahi izan gabe edo espero izan gabe (agur estandar batetik harago); - harreman pertsonal edo intimo batean norbaitek duen interesik eza alde batera uztea eta behin eta berriz harreman hori eskatzea; - emakume batek bere generoa bere karreran aurrera egiteko erabiltzen duela iradokitzea; edozein pornografia bidaltzea, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien (IKT) bidez bidalitakoak barne; 	<ul style="list-style-type: none"> - Enplegua eta soldata etetea 16 egunetik 60 egunerako bitartean. - Mailaz igotzeko aldi baterako gaitasungabetzea, 3 urtera arte. - Diziplinazko kaleratzea.

	<ul style="list-style-type: none"> - lizunkeriaz begiratzea; - bularrak, genitalak edo ipurmasailak behin eta berriz begiratzea; - eduki sexualeko irudiak erakustea; - espiatzea; - zitak behin eta berriz eskatzea; - keinu lizunak egitea; - espazio pertsonala urratzea. 	
Jokabide oker nabarmena	<p>Hertsadura, sexu-abusua edo erasoak dakartzaten jokabideak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - norbaiten aurka modu iradokitzailean igurztea edo estutzea; - karrera profesionalean kalteak izateko mehatxu esplizitua edo inplizitua, sexu-harremanik ez badago edo sexu-jokabideetan parte hartzen ez bada; - bortxaketa; - sexu-harremanen truke onurak, harremanak edo proiektuak blokeatzeko edo eskuratzeko aukera bizkortzea; - quid pro quo; - beste pertsona bat edozein modutan menderatzeko nagusitasun fisikoa (altuera, gorpuzkera, etab.) erabiltzea; - genitalak erakustea; - posizio hierarkiko formala edo informala erabiltzea zitak edo harremanak eskatzeko. 	Diziplinazko kaleratzea

HUTSEGITEAREN FORMA	DEFINIZIOA	ZIGORRAK
Salaketa faltsua	<p>Halakotzat hartuko da, akusatutako pertsonari kalte egiteko asmoz, faltsua dela jakinda eta/edo egia manipulatuta aurkezten den akusazio oro. Salaketa bat faltsutzat hartzeko, lehenik eta behin, frogatu beharko da salatutako egitatea ez zela gertatu, eta, bigarrenik, egitate hori fede txarrez aurkeztu dela, beste pertsonaren interesei kalte egiteko asmoz. Halaber, pertsona jakin eta identifikatu baten aurka aurkeztua izan beharko du, hau da, haren izen-abizenak aipatuz eta protokolo honetan jasotako bideei jarraituz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Enplegua eta soldata etetea 16 egunetik 60 egunera bitartean. - Diziplinazko kaleratzea, errepikakorrek badira.

Zigor horiez gain, Berdintasun Batzordeak prebentzio-, sentsibilizazio- edo kontzientziatio-ekintzak proposatu ahal izango ditu, egokitzen jotzen duenean eta Zuzendaritza Zientifikoaren eta Gerentziaren irizpideekin bat etorriz.

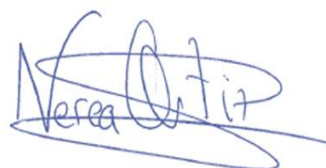
Eskerrak.

BC3k **SORTZEN CONSULTORIA SL**ren lankidetzaz eskertu du, prozesuan zehar Berdintasun Batzordeari eskaini dioten denbora eta arretagatik.

BC3 – Basque Centre for Climate Change - Klima Aldaketa Ikergairen zuzendaritzak sinatua

D^a. María José Sanz Sánchez
Zuzendari Zientifikoa

D^a. Nerea Ortiz Olarra
Gerentea